

TUTKIMUSSIIHTEERIN PALSTA

Vuoden ensimmäinen Siirtolaisuus-Migration -aika-kauslehdessä numero antaa hyvän tilaisuuden muutoliikettä koskevan tutkimustilanteen arvioinnille. Vuosi 1984 oli muuttoliiketutkimuksen kannalta suunnittelun ja koordinoimisen vuosi. Instituutissa valmistui selvitys siirtolaisuus- ja maassamuuttotutkimuksen nykytilasta ja tutkimustarpeesta. Raportissa tarkasteltiin tapahtuneita muutoliikkeitä ja suoritettiin arvio tähänastisen tutkimustoiminnan kattavuudesta sekä tutkimustarpeesta. Selvityksessä todettiin eniten tutkimustarvetta esiintyvän Ruotsiin suuntautuneen siirtolaisuuden kohdalla: Ruotsissa on noin 400 000 suomalaisen muodostama pysyvä vähemmistö, jota koskeva tutkimustoiminta on ollut maassamme sangen vähäistä. Parannusta on tosin odotettavissa, ja mikä ilahduttavinta, huomattava osa Suomessa suoritettavasta tutkimustyöstä tehtänee yhteistyössä ruotsalaisten tutkijoiden ja viranomaisten kanssa. Toki tutkittavaa riittää muillakin siirtolaisuusmaiden kohdealueilla, vaikka esimerkiksi Pohjois-Amerikkaan ja Australiaan suuntautuneiden muuttojen pääprosessit jo tunnetaankin varsin hyvin. Instituutissa syksyllä 1984 pidetty Finn Forum -konferenssi kuitenkin osoitti, että uusia kaukosiirtolaisuuteemme liittyviä tutkimuksia ja tutkimustarpeita syntyy jatkuvasti.

Siirtolaisuusinstituutin tutkimus selvityksessä todettiin maassamuuton osalta, että kuntien välinen muutto tunnetaan nykyisin paremmin kuin kuntien sisäinen. Kuitenkin kaikista maassamuutoista (noin 600 000 vuodessa) tapahtuu 2/3 kuntien rajojen sisällä, joten tulevaisuudessa maassamuuttotutkimuksen kohdentaminen enemmän paikallismuuttojen suuntaan lienee oikeutettua.

Mennyt vuosi oli merkittävä muuttoliiketutkimuksen suunnittelun kannalta myös sikäli, että siirtolaisiain neuvottelukunnan tutkimusjaosto aloitti toimintansa. Jaoston tehtävä on mitoitaa siirtolaisuustutkimuksen akuutit tarpeet hallinnon kannalta. Ohjelma koskee vuosia 1986-90. Koska kysymyksessä on nimenomaan hallinnon tarpeet tyydyttävä ohjelma, on selvää, ettei perustutkimus ole saanut siinä suurta huomiota. Tämä ei ole kuitenkaan suuri puute, sillä aikaisemmin mainittu instituutin selvitys on varsin kattava myös tältä osin. Tutkimusjaoston tutkimuspoliittinen ohjelma valmistuu kuluvan kevään aikana, joten tarkastelen sitä lähemmin lehtemme seuraavassa numerossa.

Vuosi 1985 on Siirtolaisuusinstituutissa varsinaisen tutkimuksen vuosi. Laitoksessa käynnistyy

useita projekteja, joista kustakin esitän seuraavassa lyhyen luonnehdinnan:

FM Esko Heikkinen ryhtyy tutkimaan 1.4.1985 aikaan siirtolaisuuteen liittyvää lehdistökirjoittelua. Päähuomio projektissa kiinnitetään vuosina 1880-1939 Suomesta Pohjois-Amerikkaan tapahtuneeseen siirtolaisuuteen ja sitä koskevaan kirjoitteluun. Hankkeen kesto on noin puolitoista vuotta ja sen kustantaa Suomen Akatemia. Projekti on osa suuremmasta kansainvälisestä tutkimusprojektista: UNESCO:n kutsusta kokoontuivat useimpien ETK-sopimuksen allekirjoittaneiden maiden edustajat Tampereelle kesällä 1983 pohtimaan siirtolaisuuteen liittyvää tiedonvälitystä ja informaatiota. Kokouksessa päätettiin, että kukin maa perustaa oman kansallisen projektin ja tekee tutkimuksen sen puitteissa. Suomessa hankkeeseen osallistuu myös Tampereen yliopiston tiedotusopin laitos, jossa selvitetään vuoden 1945 jälkeen esiintynyttä lehdistökirjoittelua.

VTM Matti Simpanen on 1.2.1985 aloittanut Turun kaupungin muuttotappiota selvittävän tutkimuksen. Hänen tehtävänä on selvittää Turun muuttotappion syyt, muuttojen suuntautumisesta ja seuraukset. Tutkimuksella etsitään myös keinoja Turun muuttotappion vähentämiseksi. Hanke on lyhyt, sillä se kestää vain kuusi kuukautta. Tästä huolimatta tutkimus on varsin kattava, sillä siinä kyselyn piiriin kuuluu joka neljäs Turusta vuonna 1984 muuttaneesta 6 000 henkilöstä. Aineiston suuruudesta ja kyselylomakkeen perusteellisuudesta johtuen hanke tarjoaa hyvät edellytykset jatkotutkimusten suorittamiselle.

Valt.yo. Tuulikki Mattila tutkii Australiassa (ja erityisesti New South Walesin osavaltiossa) asuvien suomalaisten siirtolaisten elinolosuhteet, viihtymisen ja mahdolliset paruuakeet. Tutkimus tehdään kiinteässä yhteistyössä Sydneyn suomalaisen vapaa-ajan keskuksen toimihenkilöiden kanssa.

Syksyllä 1985 aloitetaan tutkimus Ruotsista Suomeen palanneiden sosiaali- ja terveyspalvelujen käytöstä paluun jälkeen. Hanke on kolmas vaihe instituutissa vuonna 1982 aloitetussa paluumuuttoprojektissa. Myös tulevan tutkimuksen suorittaa VTM Jouni Korkkasaari.

Tutkimustoiminta vilkastuu instituutissa siis huomattavasti. Jotta varsinaisilta kasvukivuilta vältyttäisiin, olisi jo hyvissä ajoin ryhdyttävä pohtimaan, kenen ehdoilla tällainen laajeneminen tapahtuu; tilaustoiden runsaus ei välttämättä aina merkitse koko muuttoliiketutkimuksen kannalta keskeisten ja tärkeimpien tutkimusteemojen sel-

vittämistä. Etsittäessä tavoitteita instituutin tulevalle tutkimustoiminnalle, tarjonnavat talon omat sekä siirtolaisiain neuvottelukunnan selvitykset hyvät edellytykset jatkopohdintoille. Samassa yhteydessä olisi myös syytä tarkastella, millainen paino eri muuttoliikkeillä (so. maassamuutolla, pohjoismaisella siirtolaisuudella ja kaukosiirtolaisuudella) on tulevassa tutkimustoiminnassamme.

Tieto ei ole itseisarvo, vaan kerätyn tiedon on levittävä mahdollisimman laajalle. Toimiva väylä tiedon jakamiseen on seminaari- ja symposium-toiminta. Marraskuun 18.-20. päivien välisenä aikana instituutti järjestää kolmannen maassamuut-

tosymposiumin, jonka nimenä on "Muuttoliike-symposium 1985. Muuttoliike ja tietoyhteiskunta". Kolmen päivän aikana on tarkoitus esitelmien ja ryhmätöiden muodossa keskittyä tulevaisuudessa tapahtuvan maassamuuton yhteiskunnallisten, alueellisten ja yksilöllisten ilmiöiden selvittämiseen. Allekirjoittanut toimii symposiumin sihteerinä. Hänelle voi esittää kokoontumiseen liittyviä tiedusteluja (puh. 921/515 462). Toisaalla tässä lehdessä on tarkempaa tietoa symposiumista.

Ismo Söderling
